

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2012 ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

A. 1.

Πεζολογία: Ο ποιητής αφηγείται τις σκέψεις του και τα συναισθήματά του αναφορικά με τα επερχόμενα γηρατειά. Το ποίημα στο σύνολό του δεν είναι παρά ένας **εσωτερικός μονόλογος**, στοιχείο που το συνδέει με τα πεζά κείμενα, ενώ ενδεικτικό του πεζολογικού χαρακτήρα είναι η **απουσία ομοιοκαταληξίας** καθώς και **το ανισοσύλλαβο των στίχων του**.

*"Τό γήρασμα τοῦ σώματος και τῆς μορφῆς μου
εἶναι πληγῆ ἀπό φρικτό μαχαῖρι.
Δεν ἔχω ἐγκαρτέρησι καμιά."*

Ιδιότυπη γλώσσα: Ο Καβάφης συνδυάζει **λόγιες λέξεις και εκφράσεις** με **λέξεις της απλής, κοινής γλώσσας της εποχής του** και έτσι δημιουργεί μια ιδιότυπη γλώσσα. Τη γραφή του αυτή μπορούμε να την εντοπίσουμε στους στίχους.

*"Εἰς σε προστρέχω Τέχνη τῆς Ποιήσεως,
πού κάπως ξέρεις ἀπό φάρμακα·
νάρκης τοῦ ἄλγους δοκιμές, ἐν Φαντασία καί Λόγω."*

Χρήση συμβόλων: Το στοιχείο αυτό είναι εμφανές ήδη στον τίτλο του ποιήματος. Συγκεκριμένα αναφέρει **την ύπαρξη του "Ιάσωνος Κλεάνδρου ποιητοῦ ἐν Κομμαγηνῇ"** που αποτελεί προσωπείο του Καβάφη. Ένα ακόμη σύμβολο εντοπίζουμε και στο 2^ο στίχο: "εἶναι πληγῆ ἀπό φρικτό μαχαῖρι" . Με τη φράση **"φρικτό μαχαῖρι"** συμβολίζεται ο αδυσώπητος χρόνος που φέρνει φθορές στο σώμα και στην ψυχή του ποιητή.

Αρκούσε ένα παράδειγμα από το καθένα.

B. 1. Ο τίτλος του ποιήματος είναι πράγματι δυσανάλογα μεγάλος (ένα από του μεγαλύτερους τίτλους του Καβάφη) σε σχέση με το ποίημα, αν σκεφθούμε ότι αποτελείται από δύο στίχους, τη στιγμή που το ποίημα στο σύνολό του αριθμεί εννέα στίχους. Με αυτή την τεχνική ο ποιητής

δημιουργεί ένα ιστορικό άλλοθι για τον εσωτερικό μονόλογο που ακολουθεί. Με τον τίτλο διεκδικεί να αποφύγει την ταύτισή του με τον αφηγητή του ποιήματος που δεν είναι άλλος από τον ίδιο τον Καβάφη. Αναφέρει ένα συγκεκριμένο πρόσωπο, τον Ιάσωνα Κλεάνδρου, που του αποδίδει την ιδιότητα του ποιητή και τον τοποθετεί να ζει στην Κομμαγηνή το 525 μ.Χ. Οι λεπτομέρειες τόσο στον τόπο όσο και στο χρόνο προσδίδουν στο ποίημα διαχρονικότητα και καθολικότητα, αφού καθιστούν δήθεν "ιστορική" την παρουσία του Ιάσωνα Κλεάνδρου. Έτσι δεν περιορίζεται το περιεχόμενο του ποιήματος στον Καβάφη αλλά αντίθετα αφήνεται να εννοηθεί ότι το συναίσθημα της μελαγχολίας ανήκει σε όλους όσους βρίσκονται στην τρίτη ηλικία και πως οι ποιητές στο σύνολό τους βρίσκουν διέξοδο στην ποιητική γραφή.

B.2. Το ποίημα, αν και αριθμεί μόνο εννιά στίχους, έχει αρκετά σχήματα λόγου που είναι επιλεγμένα για να τονίσουν τόσο την δυσάρεστη συναισθηματική κατάσταση του ποιητή όσο και την αναληπτική δύναμη, έστω και περιορισμένη, της Ποίησης.

- Ήδη από το δεύτερο στίχο εμφανίζεται σχήμα **υπαλλαγής**: *πληγή από φρικτό μαχαίρι αντί για φρικτή πληγή από μαχαίρι*. Το σχήμα **υπαλλαγής** δίνει με τρόπο παραστατικό την εικόνα της φθοράς και παράλληλα τονίζει τη φρίκη, τον αποτροπιασμό που δημιουργεί το γήρασμα.
- Στο στίχο 6 παρατηρείται ένα **υπερβατό**: *νάρκης του άλγους δοκιμές αντί δοκιμές νάρκης του άλγους*, το οποίο δίνει έμφαση στο θεραπευτικό, αναληπτικό χαρακτήρα της ποίησης.
- Ο στίχος 7 αποτελεί **επανάληψη** του 2^{ου} στίχου. Η επανάληψη αυτή στο συγκεκριμένο σημείο είναι συνειδητή και αποβλέπει στο να καταδείξει ότι η φθορά από τα γηρατειά είναι όχι μόνο υπαρκτή αλλά και ουσιαστικά αναπότρεπτη.
- Τέλος η **προσωποποίηση** της Τέχνης της Ποίησης στο στίχο 8: *τα φάρμακά σου φέρε Τέχνη της Ποίησης*, έχει στόχο αφενός να επισημάνει την ανάγκη του ποιητή να βρει τρόπους, διεξόδους διαφυγής από τη θλίψη των γηρατειών και αφετέρου να τονίσει τη δύναμη που έχει η ποίηση, αφού μπορεί να λυτρώνει τον άνθρωπο από την δυστυχία, τον πόνο και τη φθορά.

Γ.1. Ο ποιητής όταν γράφει το ποίημα (1921) είναι 58 ετών και έρχεται αντιμέτωπος με τη φθορά των γηρατειών, την οποία δεν μπορεί να υπομείνει, όπως ο ίδιος έχει ήδη αναφέρει. Ο ποιητής, με σχήματα προσωποποίησης και αποστροφής, καταφεύγει στην Ποίηση και αναζητά διέξοδο. Η ποιητική δημιουργία εμφανίζεται ως αντίποδας στη σωματική και ψυχική φθορά και παρακμή, προβάλλεται ως πηγή ζωής, ως δύναμη

αντίστασης και άμυνας στην επερχόμενη φθορά. Ωστόσο οι λέξεις "κάπως" και "φάρμακα" αναιρούν την ουσιαστικά θεραπευτική αξία της ποίησης και της προσδίδουν ρόλο πρόσκαιρο, περιοριστικό. Το μόνο που καταφέρει η Τέχνη της Ποίησης είναι να ανακουφίζει τον πόνο των γηρατειών, όπως υπαινικτικά ο ίδιος θα δηλώσει με το υπερβατό "νάρκης του άλγους δοκιμές". Πρόκειται λοιπόν για απόπειρες να κατευναστεί ο πόνος με τη βοήθεια της Φαντασίας και του Λόγου, που είναι τα "φάρμακα" της ποίησης. Με τη δύναμη της φαντασίας ο ποιητής συλλαμβάνει ιδέες και με τη μαγική λειτουργία του λόγου (δηλ. της γλώσσας) σχηματοποιεί, πραγματοποιεί τη σύλληψη του.

Δ.1. Ομοιότητες

1. Και οι δύο ποιητές βρίσκονται σε μεγάλη ηλικία.

*Στην ηλικία μου χιονίζει αδιάκοπα (Λειβαδίτης)
Το γήρασμα του σώματος και της ψυχής (Καβάφης)*

2. Θεωρούν ότι τα γηρατεία είναι βασανιστικά.

*Μια κίνηση πάντα σα ν'άθελα να προφυλαχτῶ απόνα χτύπημα (Λειβαδίτης)
πληγή από φρικτό μαχαίρι (Καβάφης)*

3. Και οι δύο ποιητές θεωρούν επίπονα τα γηρατεία.

*Κανείς δεν μπορεί να με βοηθήσει στον πόνο μου (Λειβαδίτης)
νάρκης του ἄλγους δοκιμές (Καβάφης)*

4. Και οι δύο θεωρούν την Τέχνη της Ποίησης ως μια σημαντική αξία ζωής.

*Και η ποίηση σα μια μεγάλη αλήθεια (Λειβαδίτης)
Είς σε προστρέχω Τέχνη τῆς Ποιήσεως (Καβάφης)*

Διαφορές

1. Ο Λειβαδίτης δεν βρίσκει διέξοδο στον πόνο των γηρατειών. Με τρόπο απόλυτο και εμφαντικό δηλώνει πως είναι μόνος του απέναντι στη φθορά. Ενώ ο Καβάφης προσπαθεί να βρει καταφύγιο στην ποιητική δημιουργία, θεωρεί ότι η Τέχνη της Ποίησης είναι σύμμαχός του απέναντι στον πόνο.

"κανείς δεν μπορεί να με βοηθήσει... τον ίδιο μου τον πόνο"(Λειβαδίτης)

"Είς σε προστρέχω Τέχνη τῆς Ποίσεως"(Καβάφης)

2. Ο Λειβαδίτης εκτιμά ότι η Ποίηση δεν προσφέρει τίποτα.

"όταν δεν μπορεί να σου χρησιμέψει πια σε τίποτα"(Λειβαδίτης)

Ο Καβάφης αντίθετα πιστεύει ότι μπορεί να τον ανακουφίσει για λίγο έστω, όχι όμως να τον θεραπεύσει: "κάπως", "νάρκης τοῦ ἄλγους δοκιμές" " – για λίγο –".

3. Ο Λειβαδίτης αναφέρεται σε προγενέστερους που τον τροφοδότησαν (Άνθρωποι... ὄνομά μου), ενώ ο Καβάφης δεν κάνει ανάλογη αναφορά.

4. Ο Λειβαδίτης αναφέρει ότι απέρριψε τη ζωή και προσκολλήθηκε στην κατάκτηση της αιωνιότητας (δίψασα για ὅλη τη ζωή, κι ὅμως την ἄφησα για να αρπαχτώ απ' τα πελώρια αγκάθια της αιωνιότητας). Ο Καβάφης δεν κάνει ανάλογη αναφορά.

Αρκούσαν τρεις ομοιότητες και δύο διαφορές.

Φιλολογικός κλάδος
Έλσα Χατζήσαρη
Έφη Ριζά- Σκύφα

· ΑΘΗΝΑ: ΣΟΛΩΝΟΣ 101 ΤΗΛ. 2103828854 – 2103845239
· ΠΑΓΚΡΑΤΙ: ΑΓ. ΦΑΝΟΥΡΙΟΥ 30 ΤΗΛ. 2107520883 – 2107519429
· ΒΥΡΩΝΑΣ: ΝΙΚΗΦΟΡΙΔΗ 10 ΤΗΛ. 2107669192 – 2107666233
www.spoudi.gr, e-mail: info@spoudi.gr